

دانشگاه تهران

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

پایان نامه کارشناسی ارشد علوم سیاسی

بررسی نقش جمعیت هلال احمر ایران در ترویج حقوق بشر دوستانه

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر سید داود آقائی

۱۳۸۲ / ۳ / ۳۰

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر نسرين مصفا

وزارت اطلاعات و امور عمومی ایران
تعمیرات

نگارش:

عباس صحرانی اردکانی

اسفند ۱۳۸۱

۴-۹۹

فرم ارزشیابی پایان نامه کارشناسی ارشد

دانشکده: حقوق و علوم سیاسی گروه: علوم سیاسی

در چارچوب ارزیابی مرحله تحقیقاتی مقطع کارشناسی ارشد دانشجویان دانشگاه تهران

آقای: عباس صحرانی اردکانی به شماره دانشجویی: ۲۱۰۱۷۹۱۳۳ رشته: علوم سیاسی

گرایش: علوم سیاسی پایان نامه خود به ارزش: ۴ واحد و آنکه در نیمسال اول سال تحصیلی: ۸۰-۸۱

اخذ و ثبت نام نموده بود؛ تحت عنوان: بررسی کمی جمعیت هلال احمر ایران در ترویج حقوق بشر دوستانه

به سرپرستی (استاد راهنما): دکتر آقای استاد مشاور: دکتر مصفا استاد مشاور دوم (حسب مورد) دکتر میرعباسی

در تاریخ: ۸۱/۱۲/۱۳ در حضور هیأت داوران به شرح ذیل با (موفقیت / عدم موفقیت / اصلاحاتی) دفاع نمود.

اساسی هیأت داوران	رتبه علمی	محل اشتغال	امضاء
۱- استاد راهنما: دکتر داود آقای	استادیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۲- استاد مشاور: دکتر نسیم مصفا	" "	" " "	
۳- استاد داور: دکتر سیدباقر میرعباسی	دانشیار	" " "	
۴- استاد داور:			
۵- استاد داور:			

به عدد	به حروف
۱۸/۵	هجده و نیم

نمره نهایی هیأت داوران:

ملاحظات:

تذکر: نیازی به درج نمره جداگانه هریک از داوران نبوده و فقط نمره مورد توافق هیأت داوران (متوسط) اعلام می شود.

سرپرست تحصیلات تکمیلی دانشکده

با سلام، نظر به اعلام نمره نهایی فوق الذکر از جانب هیأت داوران خواهشمند است نسبت به انجام امور فراغت از تحصیل دانشجوی یاد شده برابری ضوابط و مقررات اقدام مقتضی مبذول فرمائید.

نام و نام خانوادگی مدیر گروه: دکتر حمید احمدی

امضاء و تاریخ:

۸۱/۱۲/۱۵

توجه مهم: کلیه نوشته ها به استثناء نمره هیأت داوران و مطالب بند ملاحظات قبل از دفاع باید با ماشین تایپ گردد.

تذکر: این فرم به دفتر تحصیلات تکمیلی دانشکده ارسال و تصویر آن در گروه مربوط نگهداری می شود.

تقدیر و تشکر

انجام هرکار علمی مرهون زحمات افراد بی شماری است و این پژوهش نیز از این قاعده کلی مستثنی نمی باشد، گرچه ذکر نام و بیان سهم همه بزرگوارانی که در پیدایش این اثر شریک می باشند امکان پذیر نمی باشد ولی مسکوت گذاشتن این وظیفه خطیر نیز با این عذر شایسته نمی نماید.

آب دریا را اگر نتوان کشید هم به قدر تشنگی باید چشید

با اذعان و اعتراف به این ناتوانی برخورد لازم می دانم تا پس از شکر و سپاس به درگاه الهی:

- از مسئولین محترم وزارت کشور که زمینه گذراندن دوره کارشناسی ارشد علوم سیاسی را برای اینجانب فراهم نمودند،

- از اساتید بزرگوار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران که از محضرشان بهره ها بردم،

- از جناب آقای دکتر سید داوود آقائی، استاد ارجمند که بعنوان استاد راهنما سهم اساسی را در این پژوهش دارا هستند،

- از سرکارخانم دکتر نسرین مصفا که بعنوان استاد مشاور زحمت زیادی به ایشان داده ام،
- از جناب آقای دکتر میرعباسی که زحمت داوری پایان نامه را عهده دار بوده اند،
- از جناب آقای دکتر نوربالا، رئیس محترم جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و رئیس

کمیته ملی حقوق بشر دوستانه که در ابعاد مختلف اینجانب را یاری فرمودند،

- از اساتید اندیشمند و نویسندگان فرزانه ای که از آثار قلمی آنها استفاده شده است،

- از آقایان مصطفی محقق مدیرکل روابط بین الملل، طاهر کنعانی مدیرکل امور حقوقی و املاک و سرکارخانم رستمی، کارشناس ارشد اداره کل حقوقی جمعیت هلال احمر، که از همکاری کارشناسانه آنها در تکمیل این پژوهش بهره برده ام،

- از سرکارخانم فیروزه رشیدچهره برق که زحمت تایپ مطالب را متحمل گردیده است،

- و از همه کسانی که مجال ذکر نام و یادشان در این مختصر نمی گنجد،

صمیمانه قدر دانی و تشکر می نمایم

تقدیم به:

همسر فرهیخته و مهربان و فرزندان
دانشجو و فرزانه‌ام منی، یاسر و لیلی که
بهترین مشوقین من در کسب علم و دانش
هستند.

فهرست عناوین

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	پیشگفتار
۹	فصل اول - حقوق بین الملل بشر دوستانه و سیر تحولات آن
۹	مبحث اول - تعریف حقوق بشر دوستانه
۱۰	گفتار ۱ - تفاوت و مشترکات حقوق بشر دوستانه با حقوق بشر
۱۰	گفتار ۲ - فراگیری و حوزه شمول
۱۰	گفتار ۳ - تفاوت در منابع و قوانین
۱۱	گفتار ۴ - مشترکات حقوق بشر دوستانه و حقوق بشر
۱۲	مبحث دوم - روند تحول حقوق بشر دوستانه
۱۲	گفتار ۱ - فرهنگ شفاهی و تمایلات بشر دوستانه در طول تاریخ
۱۲	گفتار ۲ - قواعد و اسناد حقوق بشر دوستانه (قواعد مکتوب)
۱۶	گفتار ۳ - حقوق بشر دوستانه در فرهنگ اسلام
۲۰	گفتار ۴ - حقوق بشر دوستانه در دوران معاصر
۲۲	مبحث سوم - منابع اصلی حقوق بشر دوستانه
۲۴	گفتار ۱ - منشور ملل متحد و اعلامیه جهانی حقوق بشر
۲۴	I - روند تصویب منشور
۲۵	II - اصول حقوق بشر دوستانه در منشور
۲۶	گفتار ۲ - اعلامیه جهانی حقوق بشر
۳۱	گفتار ۳ - مروری بر قراردادهای چهارگانه ژنو
۳۲	I - عناوین قراردادهای ژنو و پروتکل‌های الحاقی
۳۳	II - مقررات مشترک بین چهار قرارداد ژنو و پروتکل‌های الحاقی
۳۴	III - خلاصه قراردادهای چهارگانه و پروتکل‌های الحاقی
۴۹	مبحث چهارم - اصول کلی حقوقی بین المللی بشر دوستانه
۴۹	گفتار ۱ - اصل انسانیت و عدم تبعیض
۵۰	گفتار ۲ - اصل ضرورت
۵۱	گفتار ۳ - اصل حسن نیت
۵۳	فصل دوم - جمعیت هلال احمر ایران - پیدایش - فعالیتهای بشر دوستانه

عنوان

صفحه

مبحث اول - نهضت بین‌المللی صلیب سرخ، روند شکل‌گیری و گسترش آن	۵۳
گفتار ۱ - ارکان نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر	۵۷
الف - جمعیت‌های ملی	۵۷
ب - فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر	۵۷
ج - کمیته بین‌المللی صلیب سرخ	۵۹
گفتار ۲ - نهادهای تصمیم‌گیری در نهضت	۶۰
گفتار ۳ - اصول اساسی نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر	۶۰
گفتار ۴ - تعامل، همکاری و تقسیم‌کار بین کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر	۶۲
مبحث دوم - جمعیت هلال احمر ایران (شیر و خورشید سرخ)	۶۳
گفتار ۱ - افتتاح شیر و خورشید سرخ	۶۳
- نخستین جلسه شیر و خورشید	۶۶
گفتار ۲ - مروری بر اساسنامه‌های جمعیت از سال ۱۳۰۱ تا امروز	۷۱
الف - نظامنامه جمعیت شیر و خورشید ایران	۷۱
ب - دومین اساسنامه سال ۱۳۱۵	۷۳
ج - سومین اساسنامه سال ۱۳۲۲	۷۴
د - چهارمین اساسنامه سال ۱۳۲۷	۷۵
ه - پنجمین اساسنامه سال ۱۳۵۹	۷۸
و - ماده واحده اصلاح اساسنامه سال ۱۳۶۲	۸۰
ز - ششمین اساسنامه سال ۱۳۶۷	۸۰
ح - هفتمین اساسنامه سال ۱۳۷۴	۸۲
مبحث سوم - ماهیت حقوقی جمعیت	۸۳
گفتار ۱ - اهداف جمعیت هلال احمر و وظایف آن	۸۸
گفتار ۲ - علامت جمعیت هلال احمر ایران	۹۱
گفتار ۳ - ارکان جمعیت	۹۸
گفتار ۴ - منابع مالی جمعیت	۱۰۰
گفتار ۵ - ساختار و سازمان فعلی جمعیت هلال احمر ایران	۱۰۴
نمودار تشکیلاتی جمعیت هلال احمر	۱۱۱
- خلاصه	۱۱۲

مبحث چهارم - طرح اصلاح موادی از قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر ۱۱۳

مبحث پنجم - فعالیتهای بشر دوستانه جمعیت هلال احمر ایران ۱۱۸

فصل سوم - کمیته های ملی حقوق بشر دوستانه و معرفی کمیته

ملی حقوق بشر دوستانه ایران ۱۲۲

مبحث اول - ریشه و چگونگی تشکیل کمیته های ملی ۱۲۲

گفتار ۱ - آشنایی با کمیته های ملی بعضی از کشورها ۱۲۴

گفتار ۲ - اصول کلی حاکم بر کار کمیته های ملی حقوق بین الملل بشر دوستانه ۱۲۶

گفتار ۳ - معرفی کمیته حقوق بین الملل بشر دوستانه ایران ۱۲۸

مبحث دوم - بررسی اجمالی تصویب نامه هیئت وزیران و آئین نامه اجرایی ۱۳۱

فصل چهارم - بررسی عملکرد و اقدامات کمیته ملی حقوق بشر دوستانه ۱۳۶

مبحث اول - مصوبات کمیته ملی حقوق بشر دوستانه ۱۳۶

مبحث دوم - فعالیتهای دبیرخانه کمیته ملی حقوق بشر دوستانه ۱۳۹

نتیجه گیری و پیشنهادات ۱۴۷

محور اول - محور سازمانی و تشکیلاتی ۱۴۷

محور دوم - فعالیتهای علمی - آموزشی، فرهنگی ۱۴۸

محور سوم - فعالیتهای اجرایی خاص ۱۴۹

گزارش بهبود وضعیت حقوق بشر دوستانه در جمهوری اسلامی ایران ۱۵۱

منابع و مآخذ ۱۵۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

مقدمه:

جامعه بشری از دیرباز شاهد درگیری و نزاع و کشمکش میان گروه‌های انسانی، قبایل، اقوام و کشورها و مناطق بوده است و پیشرفتهای انسان در ابعاد مختلف علمی و فرهنگی متأسفانه نه تنها باعث کم شدن این مخاصمات نگردیده است که بر نگرانی و عدم امنیت انسانها نیز افزوده است. گستردگی مخاصمات تا جهانی شدن جنگها (جنگ جهانی اول و دوم) گسترش یافته و آرامش ایجاد شده پس از جنگ جهانی اول نیز بدلیل پیچیده شدن سلاحهای مدرن و تلاش سردمداران کشورهای مختلف برای دستیابی به تسلیحات پیشرفته تر دیری نپائید و این موضوع تا بدانجا پیش رفت که بیم نابودی کره خاکی از بکارگیری این تجهیزات نظامی تمام افراد بشر و نقاط زمین را فراگرفت.

در کنار این بخش از تاریخ زندگی انسان که ساخته و پرداخته گروهی از انسانها با خلق و خوی و خصلتهای مخصوصی بودند همواره دسته‌ای دیگر نیز وجود داشته‌اند که آرامش انسانها، سلامت نوع جامعه انسانی، جلوگیری از ایجاد اغتشاشات و درگیری‌ها و دور نگه داشتن افراد آسیب پذیر یا آسیب دیده نظیر زنان، کودکان و مجروحین و معلولین را سرلوحه تلاش و همت خویش قرار داده‌اند و در این راه از هیچ کوششی فروگذاری نکرده‌اند.

این تلاشها بصورت‌های گوناگون مثل جدا کردن زنان و کودکان از صحنه‌های جنگ، مذبوم شمردن بعضی از رفتارها در حین مخاصمات مثل مسموم نمودن منابع آب آشامیدنی و چاهها و صدور فرمانهائی به فرماندهان نظامی برای رعایت حال مجروحین و مصدومین و مغلوبین و اسرا

شروع شده است؛ تا در روزگار کنونی بصورت سازمان‌های عربی و طویل بشردوستانه و یک نهضت بین‌المللی فراگیر تکامل یافته است.

حاصل این تلاش‌های خیرخواهانه بصورت قوانین و مقررات بین‌المللی تحت عنوان حقوق بین‌الملل بشردوستانه تجلی یافته و سازمان‌هایی به نام جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر در کشورها و جبهه همت خویش را اجرای این ضوابط قرار داده‌اند و مجموعه این فعالیتها و سازمان‌ها در تشکلی بین‌المللی زیر عنوان نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر به فعالیت‌های بشردوستانه ادامه می‌دهد. اما با کمال تأسف این تلاشها آن طور که باید و شاید نتوانسته است از جامعه بشری رفع نگرانی نماید.

نگاهی بسیار کوتاه به آخرین جنگ اتفاق افتاده در خاورمیانه یعنی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران می‌تواند اهمیت توجه به قواعد حقوق بشردوستانه و تلاش در جهت ترویج آن را روشن تر نماید. در این جنگ که در آخرین سالهای قرن بیستم بوقوع پیوست بارها و بارها قوانین حقوق بشردوستانه نقض گردید و این درحالی بود که کنوانسیونهای چهارگانه ژنو به روشنی نحوه رفتار با سربازان مجروح، اسرای جنگی و غیرنظامیان و مکانهای غیرنظامی را مشخص کرده بود.

در جنگ عراق علیه ایران برخلاف مفاد کنوانسیون اول و دوم و سوم موارد متعددی از نقض حقوق بشردوستانه از جمله اهانت به اسرای جنگی، عدم ثبت نام آنان و گزارش به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، اذیت و آزاد و شکنجه و اعدام آنان گزارش گردیده است.

در زمینه نقض حقوق غیرنظامیان در جنگ موضوع کنوانسیون چهارم موارد متعددی از به اسارت درآوردن غیرنظامیان در نقاط مرزی، حمله به مناطق مسکونی و غیرنظامی، عدم تفکیک میان اهداف نظامی و غیرنظامی به کرات مشاهده گردید. علاوه بر آن دولت عراق بطور

مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران
تهیه مدارک

کلی با نقض سیستماتیک اصول حقوق بشردوستانه را با ایجاد خسارت و وحشت در میان غیرنظامیان و استفاده از سلاحهای شیمیایی و غیرمتمعارف برای پیشبرد اهداف نظامی نقض نمود.

مشاهده و گزارش مواردی از قبیل آنچه در فوق به آن اشاره گردید موجب شد تا تشکیل نهادی ملی در کشورها که ترویج بشردوستانه را وجهه همت خویش قرار دهند در بیست و پنجمین کنفرانس صلی سرخ و هلال احمر که در سال ۱۹۸۶ در ژنو تشکیل گردید مطرح شده و نهایتاً در بیست و ششمین کنفرانس مذکور تأسیس کمیته ملی حقوق بشردوستانه در کشورها به تصویب برسد. این کمیته در ایران در سال ۱۳۷۶ با تصویب هیئت دولت تأسیس شد و فعالیت رسمی خود را پس از طی مراحل مقدماتی در آغاز سال ۱۳۷۸ آغاز نمود.

گرچه از زمان تأسیس کمیته ملی حقوق بشردوستانه ایران دیر زمانی نمی‌گذرد ولی پژوهش حاضر در صدد است تا به ارزیابی فعالیت این کمیته و نقش جمعیت هلال احمر ایران در جایگاه ریاست کمیته مذکور در ترویج حقوق بشردوستانه در ایران بپردازد. امید آنکه این اقدام بتواند اطلاعات بیشتری را در اختیار پویندگان راه صلح و دوستی و تفاهم بین مردم و ملتها قرار داده و زمینه را برای فعالیتهای بیشتر بشردوستانه فراهم سازد. با این مقدمه اگر بخواهیم به زبان پژوهش سخن بگوئیم فرضیه و هدف خویش از اجرای این تحقیق را به شرح ذیل تعریف می‌نمائیم:

الف - سؤال اصلی

در این پژوهش این است که نقش جمعیت هلال احمر ایران بعنوان عضوی از نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر و در جایگاه ریاست کمیته ملی حقوق بشردوستانه در ترویج این حقوق در ایران به چه میزان است و سؤالات فرعی ما عبارتند از:

- ۱- آیا جمعیت هلال احمر ایران نقشی در آموزش حقوق بشردوستانه برای نظامیان دارد؟
- ۲- آیا جمعیت هلال احمر ایران اقدامی برای تبلیغ حقوق بشردوستانه برای عموم داشته است؟
- ۳- آیا جمعیت هلال احمر ایران می‌تواند تأثیری در پیوستن دولت ایران به پروتکل‌های الحاقی به کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو داشته باشد؟

ب - تعریف مسئله یا فرضیه

باتوجه به ریاست "جمعیت هلال احمر ایران" بر کمیته ملی حقوق بشردوستانه، این جمعیت با تلاش خویش و از طریق بکارگیری قدرت و اختیاری که از طریق هیئت دولت به او تفویض گردیده است کوشش می‌کند تا با جلب همکاری سازمانها و وزارتخانه‌های مرتبط با حقوق بشردوستانه که بعنوان اعضاء کمیته ملی سازماندهی گردیده‌اند، زمینه ترویج حقوق بشردوستانه در کشور را فراهم نماید.

این جمعیت از طریق کمیته مذکور، برنامه‌ها و طرح‌های متعددی را به تصویب رسانیده و به مورد اجرا می‌گذارد که از جمله آنها تصویب برنامه‌های آموزشی برای سربازان نیروهای مسلح و برگزاری همایش‌های علمی جهت ارتقاء دانش و آگاهی‌های مربوطه برای فرماندهان و مسئولین واحدهای نظامی و انتظامی و سازمان‌های غیرنظامی و انجام و اجرای برنامه‌های تبلیغی و آموزشی برای عموم مردم است.

ج - هدف از طرح مورد نظر و ضرورت انجام آن

یکی از مشکلات جامعه بشری در عصر حاضر که باعث نگرانی خاطر همه افراد خیراندیش و نیک‌کردار می‌باشد عدم رعایت قواعد حقوق بشردوستانه نسبت به قربانیان جنگها و مخاصمات اعم از مجروحین و مصدومین و اسرا و حتی غیرنظامیان می‌باشد. این مسأله تا بدانجا عمیق و گسترده است که آگاهی تا مدت‌های مدید پس از پایان جنگها، جوامع را

در نگرانی ننگه می‌دارد. عدم اطلاع از سرنوشت اسرای جنگی گاهی تا چندین سال پس از آتش‌بس ادامه می‌یابد. امدادگران، وسایل امدادی نظیر آمبولانسها از تعرض مصون نمی‌مانند. گاهی نسبت به غیرنظامیان محصور در جنگها رفتارهای غیرانسانی صورت می‌گیرد و حتی برای اعزام مصدومین مخاصمات به مراکز درمانی مانع ایجاد می‌گردد.

این درحالی است که یکصد و هفتاد و هشت کشور جهان با عضویت در نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال‌احمر پایبندی خویش به حقوق بشردوستانه را تعهد کرده‌اند و در ۶۲ کشور کمیته ملی حقوق بشردوستانه تأسیس گردیده است. بنابراین اگر مابتوانیم موانع اصلی بر سر راه ترویج حقوق بشردوستانه را بشناسیم و راهکارهای مناسب برای آگاهی نظامیان از قوانین حقوق بشردوستانه را ارائه دهیم و زمینه‌های آگاهی عمومی از این ضوابط را فراهم نمائیم گامی اساسی در این راه برداشته‌ایم.

پژوهش حاضر درصدد است تا با بررسی و ارزیابی عملکرد ارگان ذیربط در ایران یعنی جمعیت هلال‌احمر و کمیته ویژه اقدام در این خصوص، که کمیته ملی حقوق بشردوستانه می‌باشد، گامی هرچند کوتاه برای ترویج حقوق بشردوستانه بردارد.

د - روش اجرای طرح

روش تحقیق در این پژوهش با توجه به عنوان آن، روش تحلیل محتوی و توصیفی خواهد بود.

ه - سابقه علمی

جناب آقای دکتر حسین مهرپور، فصلی از کتاب نظام بین‌المللی حقوق بشر خویش را به حقوق بشردوستانه اختصاص داده است. پایان نامه کارشناسی ارشد جناب آقای مصطفی محقق فارغ‌التحصیل رشته معارف اسلامی و علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) تحت عنوان "مبانی و توسعه مترقیانه حقوق بشر دوستانه" است. سرکارخانم فرح رحمانی پژوهشی

تحت عنوان "جایگاه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در تدوین، توسعه و حسن اجرای حقوق بین‌الملل بشردوستانه که پایان نامه کارشناسی ارشد ایشان در حقوق بین‌الملل در دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران می‌باشد ارائه داده است.

مطالعات دیگری نیز بصورت مستقیم یا غیر مستقیم در مبحث حقوق بشردوستانه صورت گرفته است که در این تحقیق از آنها استفاده گردیده است.

و - فصل بندی

نظر به اینکه کمیته‌های ملی حقوق بشردوستانه بعنوان بخشی از نتایج و تجربیات جامعه بین‌الملل در زمینه حقوق بشردوستانه و آخرین ساز و کار و نتیجه عملکرد و تجربیات سازمانهای فعال در امر بشردوستانه می‌باشد، پرداختن به فعالیت این سازمان نوپا بدون داشتن حداقل اطلاعات درباره سازمانهای اصلی حقوق بشردوستانه امکان‌پذیر و پسندیده نمی‌باشد. بنابراین تحقیق حاضر در چهار فصل برنامه‌ریزی گردید.

در فصل اول حقوق بشردوستانه و سیر تحولات آن مورد بررسی اجمالی قرار گرفته است و در فصل دوم به معرفی جمعیت هلال احمر ایران و چگونگی پیدایش و فعالیت‌های آن پرداخته شده است. فصل سوم را به سابقه پیدایش و شکل‌گیری کمیته‌های ملی و معرفی کمیته ملی حقوق بشردوستانه ایران اختصاص داده‌ایم.

براندیشمندان و محققین صاحب نظر پوشیده نیست که بحث مکفی در مورد هر کدام از فصول فوق پژوهش و گزارش مستقلی را می‌طلبد چنانکه در بعضی از زیرفصلهای فوق نیز مثل کمیته بین‌المللی و صلیب سرخ^(۱) یا مبانی و توسعه حقوق بشردوستانه^(۲) و فدراسیون

۱- فرح رحمانی - جایگاه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در تدوین، توسعه و حسن اجرای حقوق بین‌المللی بشردوستانه - پایان نامه کارشناسی ارشد - دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران.

۲- مصطفی محقق - مبانی و توسعه حقوق بین‌الملل بشردوستانه - پایان نامه کارشناسی ارشد - دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (ع).

بین‌المللی صلیب سرخ و جهانی شدن فرهنگ حقوق بشر دوستانه^(۱) هرکدام بعنوان موضوعی مستقل بعنوان پایان نامه کارشناسی ارشد مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل چهارم تحقیق به بررسی عملکرد کمیته ملی حقوق بشر دوستانه ایران پرداخته است. این کمیته در طول سه سال فعالیت خود توانسته است پانزده جلسه کاری رسمی داشته باشد و طی آن به بیست و شش مورد مصوبه مهم و تأثیرگذار دست یازد. در کنار تشکیل جلسات رسمی دبیرخانه کمیته ملی بعنوان بازوی اجرایی و پیگیری کننده کمیته اقدامات مهم و اساسی داشته است که آخرین آنها برگزاری همایش علمی «حقوق بشر دوستانه و تحولات آن» در دانشگاه تهران و بامشارکت فعال و چشمگیر اساتید طراز اول حقوق و روابط بین‌المللی دانشگاه‌های تهران و شهید بهشتی و دیگر مراکز علمی کشور بود.

بخش نهائی پژوهش به نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاداتی برای ترویج هرچه بیشتر حقوق بشر دوستانه در کشور و سطح منطقه پرداخته است که امید است مورد توجه کلیه سازمانها و مسئولین ذیربط و مخصوصاً وزارتخانه‌ها و سازمانهای عضو کمیته ملی حقوق بشر دوستانه قرار گیرد.

۱- علی حیدری نجات - سازمانهای غیردولتی و جهانی شدن فرهنگ بشر دوستانه - پایان نامه کارشناسی ارشد - دانشکده علوم سیاسی - دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز.